

PARTIS SPECIALIS
LIBER I.DE
NATURA ET INDOLE
RERUM PUBLICARUM
ET IMPERII CIVILIS.

CAP. I.

DE ORIGINE IMPERIORUM
CIVILIVM.

§. I.

espublicas ad *bonum* quidem re-
ferri debere, sed *extraordina-*
rium, (a) h. e. quod liberat
homines a quodam malo, quod
in hoc corrupto statu alias eis
imminet, nemo negabit, qui saltem finem
earum & genesin considerat.

§. II.

a) *Extraordinarium* bonum præsupponit statum cor-
ruptum, & sic malum inde proveniens tollere satagit, quo
sensu febricitanti medicamenta sunt bona, quæ sano
minus salutaria sunt. Huc retuli respublicas, quia fi-
nis earum est, ut malum ab aliis hominibus immi-
nens eo fortius retundatur, securitas firmetur, & le-
gum naturalium veneratio eo rectius observetur. Osten-
derunt iam post HOBBIUM plurimi, statum natu-
ralem esse turbidum, inquietum, minus securum, &
raro pacificum; & sic non aptius medium, securitatem
conciliandi, fuisse, quam introductionem rerum pu-
bli-

§. II. Ex quo fluit, in statu integritatis respublicas non fuisse constitutas, (b) quippe perfectioni huius status in totum repugnantes.

blicarum. Præsupponit itaque respublica homines imperfectos, ad turbas pronos, & sic ex necessitate *hypothetica*, scil. propter statum corruptum, imperia sunt introducta, ut essent frenum impiorum, & tutela proborum. Optime itaque hac de re iudicat IOANNES BARCLAVVS in *Argen. lib. 1. c. 15.* inquit: *Si contineri sua sponte intra fines iustitiæ posset genus humanum, tunc in pari omnium pietate, non superuacua modo, sed iniusta essent imperia, quæ ciues iam sponte æquissimos ad inutilem seruitutem adigerent.*

b) Contrarium plures statuunt, vt VALENTIN. ALBERTI in *compend. iur. N. p. 2. c. 14. p. 209.* & BOECLER. ad *Grot. lib. 1. c. 3. vbi p. 200.* ita differit: *Si primæuam naturæ sanctitatem retinisset homo, non minus tamen imperio & imperandi parendique ordine usus esset, quam societate, quam sine tali ordine homine indigna esset. Ordo imperandi & parendi diuinum & pulcherrimum institutum, omni naturæ rationali ita destinatum est, vt societas & multiplicatio sine eo cogitari nequeat. Hoc ordine nec cælestes spiritus carent &c. Verum si recte causas finales & impulsivas rerumpublicarum, & indolem earum percurrimus, aliud dicendum est. Fac, metum esse causam rerumpublicarum, nullus certe metus in statu integritatis superfuit. Fac, indigentiam ansam dedisse, vt civitates conderentur; nam & hæc quoque cessauit in statu integritatis. Fac, finem primarium esse, vt hominum malitia coercerentur, nulla certe malitia in hoc statu fuisset metuenda, & sic nec legibus coercenda. Fac denique, hominem etiam naturam fuisse *socialem*; nam de eo non quæritur, sed utrum propterea societas *civilis*, quæ imperio & subiectione fundatur, inde appetatur? potissimum in quæstione*

§. III. Neque etiam argumentum vniuersale quod singulos homines ex iure naturæ deduci potest, quod homines omnes obligaret sub *absoluta necessitate* ad societatem civilem ineundam, (c) quamuis ius naturæ eidem valde faueat, maxime si aliter pax haberi non possit.

§. IV.

stione est, quam merito negamus. Iam vero omnis respublica consistit in *imperio* seu *vi coactiua*, quæ longe adfuit ab eo statu, ubi nulla fuisset malitia, & sic sponte omnia quilibet, quæ sui sunt officii, fecisset. Neque admitto distinctionem inter imperium *coactiuum* & *directiuum*; nam imperium *directiuum* est *σιδροβουλοσ*, imo *directio* in dirigente semper supponit imperfectionem, quæ adfuit in statu integritatis. Neque obstat, imperium Dei dari in angelos; nam hoc frustra obiicitur, quia de imperio humano quæstio est inter homines; sed Angelorum & Dei differentia est pet se insignis.

- c) Huc tamen inclinat BOECLERVS c. l. p. 198. Equidem negari nequit, societates civiles multum conducere ad pacem & concordiam inter homines seruandam; verum de hoc non est quæstio, quin potius illud queritur, an respublicæ sint *unicum* medium ad pacem consequendam, ita vt absque ea non possit vinculum humani generis, saltem inter quosdam, subsistere? Etenim iam demonstrauit CONRING. in tr. de civili prudent. c. 6. p. 81. quod aliquando etiam extra civilem societatem feliciter viuere liceat. Virtus & pietas non est adstricta ad civilem societatem sed ubicunque exerceri potest. Adde, quod sæpe impediti possit veræ pietatis cultu in ciuitate, dum quis tyrannorum insidias metuere debet. Quod si præcepta fuisset *societas civilis*, sine dubio Patriarchiæ male fecissent,

§. IV. Sed quod nonnulli asserunt, quod etiam homo a natura ad societatem civilem feratur, adeo ut natura sit *causa principalis* ineundæ ciuitatis, (d) admitti nequit; cum si recte natura hominis examinetur, illa plura suppedit argumenta, quibus *contrarium* ostendi potest.

§. V.

sent, quod non statim in ciuitates coiussent, id quod tamen factum non legimus. Seorsim suas res habere: aliquando sub rebus publicis vivere; aliquando non; quin reges vicinos cum ABRAHAMO & ISAA-
CO pactum & fœdus iniisse mutuæ defensionis & fecuritatæ causâ legimus.

d) Agnouit hunc errorem HOBBSIUS de ciue c. 1. §. 2. ortumque illum esse docet ex nimis leui naturæ humanæ contemplatione. Idque satis euidentis est; quod enim homo aliquando ad societatem hanc vel illam rapiatur, id non ex eo est, quod aliter fieri non possit, sed ex *accidenti*, scilicet vt concupiscentias suas eo rectius in aliorum consortio explere possit. Vel enim *voluptatis* explendæ, vel *lucris* vel denique *dominandi* gratia reuera societas expetitur; adeo enim corruptus est homo, vt semper propter se alios querat, non propter alios primario. Quando ergo homo a natura rapi ad societatem dicitur, hoc eo sensu admitti potest, quod corrupta appetat societatem tanquam medium, per quod vel cupiditatibus satisfacere, vel aliis dominari, vel lucrum ab aliis querere possit, adeoque conclusio inde prona est, hominem a natura ad societatem ferri, non propter bonum pacis, quod dissentientes volunt, sed propter malum finem. Ast talis instinctus ad societatem est magis ineptus ad veram societatem, quæ in *vnione animorum* consistit. Iam autem iudice CICERONE lib. 1. ad Q. Fratr. epist. 1. diffici-

§. V. Quin ipsa ciuitatum plerarumque facies ostendit, subditos sæpe vinculum illud rumpere, turbare pacem ciuilem, (e) & quæ-

le est ea, que commodis, vtilitate & prope natura diuersa sunt, voluntate coniungere. Deinde si vel maxime supponatur, hominem a natura ferri ad societatem, non tamen inde concludi potest, (obseruante **CONRINGIO** de prud. ciu. c. 6.) cum etiam ad societates ciuiles rapi, cum societates simplices huic appetitui sufficiunt, & quando homo $\zeta\omega\sigma\ \pi\omicron\lambda\iota\tau\iota\kappa\iota$ vocatur, hoc eo sensu fieri videtur, quod homini in sit quædam aptitudo, vt per culturam & disciplinam preparari possit ad societates ciuiles, vel, vt **CONRINGIUS** ait, vt quidem ciuilis societas hominibus conveniat, non per se tamen, sed ex accidente, posteaquam scilicet ab antiqua & naturali sanctimonia mores ita discessere, et tuto aut bene extra ciuitatem non possis degere. Exminemus infantes; quanta cultura & disciplina indigent, vt in spem patriæ educantur: tolle eandem, & ineptissimum societatis ciuilis subiectum habebis. Non inepte **LIVIUS** lib. 2. cap. 43. in f. Excellentibus ingenis citius defuerit ars, qua ciuem regnant, quam qua hostem superent. Nam, vt iudicat **IOVIAN. PONTAN.** hist. lib. 1. pœnitet populos præsentis semper imperii, gaudent nouis rebus, futura in expectationem habent, leuitas illis dux est atque autor ad postrema quavis flagitia. Vere admodum **SENECA** lib. 1. de clement. c. 17. nullum animal est morosius, nullum maiori arte tractandum, quam homo.

e) Homo a natura est animal ad turbas aptum natum; quomodo ergo a natura posset dici aptum natum ad pacem ciuilem colendam, cum ne quidem colat pacem communem inter homines laxiori vinculo constrictas? Manent enim in hoc vinculo æquales, sed in ciuili adest vinculum arctius inæquale, multis modis ferocia huma-

quæuis contra salutem publicam audere, ut vel grauissimæ haud sufficiant pœnæ, ad homines continendos in societatis ciuilibus vinculo.

§. VI.

humanæ aduersum, vt proinde non mirandum sit, tot turbatores in rebus publicis reperiri. Infatiabilis cupido, aliis vel dominandi, vel alios decipiendi, & omnia ad se rapiendi non deponitur in societate ciuili, sed tantum arctioribus pœnis constringitur. Supra iam dictum, homines specie inter se diuersos: alius appetit hoc, alius illud. Manet in statu ciuili magna hominum quoad voluntatem contrarietas, propter quam ægre sociantur. Denique licet de quibusdam populis historię referant, quod ad seruiendum prouisi & quasi nati sint, id ipsum tamen haud vniuersale, est, cum potius plerique a natura imperium aliorum in se ægre ferant, libertatem magis appetant, & sic imperium ciuile, vt iugum aliquod libertati naturali aduersum, intueantur. Magis certo homo natura fertur ad libertatem, quam ad subeundum imperium ciuile. Eleganter hoc illustrauit XENOPHON in cyropæd. lib. 1. statim ab initio, vbi ita inquit: *Accidit aliquando nobis ad animam, quot populares administrationes ab iis, qui aliter potius, quam in populari reipublica statu degere vellent, euerse, quot item vel singulorum vel paucorum principatus a plebeiis sublatis sint: quotque regnum inuadere conati, partim perquam celeriter imperio sint deiecti, partim vt viri sapientes & felices in admiratione sint, quantocumque tandem spatio temporis principatum retinuisent. Quin & plerosque videbamur animadvertisse, qui domi suæ familiam alii maiorem, alii sane modicam alerent, quum tamen iidem domini etiam perpaucos illos magnopere sibi obsequentes habere non possent. Præterea veniebat in mentem, nobis vt bubulcis in boues, sic equariis in equos, adeoque omnibus*

§. VI. Neque rem conficiunt, qui societatum simplicium necessarium consequens societatem civilem fuisse arbitrantur; (f) nam id

bus, quos pastores dicimus, illæ in animalia, quibus præsent, non abs re videri imperium esse. At vero videre videbamur, greges hos omnes lubentius posterioribus suis parere, quam homines magistratibus. Pergunt enim greges, quocumque pastores dirigunt, atque ut in locis pastum quarunt, in quæ illi loca eos immittunt: sic ab iis abstinent, a quibus arcentur. Quin etiam fructibus, qui ex eis proveniunt, uti pastores pro libitu fiunt: nec unquam accepimus, ullum gregem adversus pastores coiuisse, quo vel minus eis pareret vel eos uti fructu non permetteret. Imo quibusvis aliis infestiores sunt greges, quam iis, qui & imperiorum in eos habent, & emolumenta ex eis capiunt, quum homines in nullos maiori coeant impetu, quam quos in se regnum affectare sentiunt. Hæc quum apud animum expendere, ita de his arbitramur, ut homini nato facilius existimaremus esse quibusvis animantibus aliis, quam hominibus imperare.

f) Plerique politici originem civitatum ita referunt, prout CICERO lib. 1. de offic. c. 17. illam describit his verbis: cum hoc sit natura commune omnium animalium ut habeant libidinem procreandi, prima societas in ipso coniugio est, proxima in liberis, deinde una domus, communia omnia. Inde autem est principium urbis & quasi seminarium reipubl., sequuntur fratrum coniunctiones, post consobrinorum sobrinorumque, qui cum una domo iam capi non possint, in alias domos, tanquam in colonias, exeunt. Sequuntur connubia & affinitates, ex quibus etiam plures propinqui. Quæ propagatio & soboles origo est rerumpubl. Sed hæc finguntur, non probantur. Nam hoc supponit, (α) liberos matrimonia nova ineuntes semper sedes suas collocasse iuxta parent-

id quidem mente concipiunt, sed necessitatem consequentiæ non probant; neque enim præcise necesse fuit, vt homines, qui tandem in aliquot familias coaluere, inter se societatem civilem inirent, cum singulæ familiæ separatas suas rationes habere poterint.

§. VII. Multo minus vero indigentia humane (g) adscribi origo regnorum potest: quam-

parentum habitationem, in quo iis contradicit historia sacra; (β) necessarium consequens plurium familiarum esse civile imperium, quod ostendi nequit, cum singulæ familiæ suas rationes separatas habere poterint, & (γ) si vel maxime inde quoddam esset ortum imperium, tamen opus fuisset pacto aliquo præcedente, mediante quo se alterius subiecissent dominio & imperio, adeoque ex pacto, non vero ex consequentia necessaria esset deducendum imperium; pactum autem tale an interuenerit, in facto consistit, nec præsumitur, & ordinarie, qua ratione primitus initum fuerit non ostenditur. Interim inficias non eo, primos patresfamilias in familia sua quoddam imperium exercuisse, ceu PLATO de LL. lib. 3. ait: *Ex eo, quod principium ex patre matreque sumserunt, quos quidem quasi aues secuti gregem vnum conficiunt, patris voluntate pro lege utentes, & regno omnium iustissimo gubernati: tamen imperium aliquod civile inde exstruere & structuram reipublicæ formare velle, id quidem est, quod ostendi nequit.*

g) Id quidem vulgo dicitur, in ciuitatibus omnium rerum abundantiam obtineri posse, quod nec a vero alienum est, si ciuitatum plerarumque intuemur rationes. Sed id rursus in quæstione est, an propterea inde prima origo petenda? & an tanta extra societates civiles

quamuis quidam id statuunt ex eo, quod regna condita dicantur iure gentium; *L. 5. D. de l. & l. ius gentium autem maxime ex indigentia ortum traxerit, §. 2. l. de l. N. G. & C.* cum natura hominis paucis contenta, & extra ciuitates quoque, quantum sufficiat, quæri possit.

§. VIII. Recentiorum sententia, quam HOBBSIVS primum exposuisse, & PVFENDORFFIVS plenius excoluisse videtur, maiorem præ se fert probabilitatis speciem, dum originem ciuitatum collocant in *mutuo metu*, quo homines inducti in societates ciuiles abierunt, vt præsidia sibi circumponerent contra mala, quæ homini ab homine imminet in *statu naturali*. (h)

§. IX.

hominem premit indigentia, vt non habeat vnde vivat, vt necessario propter hanc causam in societates ciuiles abire debuerit? quod merito negatur.

- b) HOBBSIVS *de ciue c. 1. & 5.* hanc sententiam plenius exponit. (1) Præsupponit, statum naturalem esse bellum omnium contra omnes: (2.) *leges naturales* ad hæc mala auerruncanda non sufficere: (3.) interim securitatem hominum consistere in concordia & vnione multorum, vt ita vis imminens repelli, & propulsari possit: (4.) hanc tamen concordiam multorum per se non sufficere, nisi accedat aliqua *vnio*, vi cuius vna quasi omnium fiat voluntas, quod demum (5.) contingat per imperium, si vnus vel concilii voluntati se subiciat, atque inde (6.) oriri societates ciuiles. Eandem philosophiam sequitur PVFENDORFF. *lib. 7. c. 1. §. 7. seqq.* doctrinam HOBBSII plenius illustrans: vbi præterea ostendit, quare sola reuerentia

legis

§. IX. Excoluit postea eandem sententiam
 ADRIANVS HOVTVYN *de polit. uniuers.* in
 eo ab MOBBESIO discrepans, quod consti-
 tutionem ciuitatum a præcepto naturali *de*
pax colenda (i) arcessat, postquam aliter pax
 coli

legis naturalis haud sufficere possit ad continendos ho-
 mines intra limites iuris naturæ: (1.) quia hominum
 malitia tanta est, vt contra conscientiam agere præsu-
 mant, si modo impune agere possint: (2.) quia si con-
 trouerstiæ incidant inter homines, non daretur aliqua
 via eas componendi, & si vel maxime in arbitrum con-
 sentirent, tamen deficeret, qui eos ad obseruantiam
 laudi cogeret: (3.) quod quilibet proprio ducatur iu-
 dicio circa actiones proprias, quod cum apud diuersos
 discrepet, non adsit via elabendi: (4.) quod plerique
 non ratione, sed libidine viuant &c. Et hoc sensu
 etiam ICTI originem *iuri gentium* adscripsisse,
 quatenus omnes gentes eadem necessitate adducti in
 huiusmodi cætus consensisse videntur, cum illud vul-
 go dicatur *ius gentium*, quod gentes inter se, *necessita-*
te cogente, constituerunt.

2) Primo recte supponit, homines fuisse conditos ab au-
 tore pacis ad pacem colendam, sed simul constitutos in
statu æqualitatis, adeoque singulos iudicasse, quid bo-
 num, quid malum fuerit? inde ipsum ius ad omnia
 accepisse, sed naturam humanam tanquam prauam &
 imbecilem non potuisse recto iudicio & iure uti, &
 in promiscuo rerum vsu naturæ leges æqualitatemque
 seruare; hinc prorupisse ad ambitionem, gloriam, do-
 minationem; inde ortas esse discordias, iurgia, pu-
 gnas, cædes. Sic itaque, rupta pace, confusionem
 rerum venisse, & belli statum, dum continuus ab in-
 iuriis metus successerit. Hinc tandem concludit, rati-
 onem dictasse, vt, quia lex prima *de pace colenda* con-
 temni cœpit, pax restitueretur, & cum hæc extra im-

coli & seruari inter homines ad ciuitates constituendas procliuēs fuisse asserat, quod viderint, statum naturalem fuisse contra vtilitatem singulorum.

§. X. Neque ab hac sententia alieni fuisse videntur antiqui philosophi, (k) quippe

peria non potuisset esse tuta, hominem cognovisse, imperia esse instituenda, vt præter nudam rationem lex iam & potestas ciuili libertatem moderaretur. Atque hoc sensu imperia a Deo esse, tanquam ejus dictaminis autore, vult, & sic omnia demum eo recidunt, homines ex præcepto legis naturalis de pace colenda adactos fuisse, ut coalescerent in ciuitates. Huc quoque fere conspirat HVBERTVS de iure ciuit. sect. 2. c. 1. atque hoc vltius illustrat ex l. 5. de I. & I. vbi iure gentium dicuntur bella introducta, discretæ gentes, regna condita &c. quæ verba hac paraphrasi illustrat, scil. primum in orbe rerum humanarum fuisse statum belli, quo gentes nullo imperio coercitæ necessario inter se collidi debuerint. Huius euitandæ gratia homines semet ipsos in gentes secreuisse, imo cum ne sic satis confusioñi consulrum esset, imperia stabilita fuisse, & quidem omnium primo regna.

k) Audiamus CICERONEM pro P. Sext. p. m. 668. vbi ita: *Quis vestrum, iudices, ignorat, ita naturam rerum tulisse, vt quodam tempore homines nondum neque naturali, neque ciuili iure descripto fuissent, sed in agris ac dispersi vagarentur, tantumque haberent, quantum manu ac viribus per cædem, ac vulnera aut eripere aut retinere potuissent? Quin igitur primi virtute & consilio præstanti extiterunt, ii perspecto genere humana docilitatis atque ingenii, dissipatos vnum in locum congregarunt, eosque ex feritate illa ad iustitiam ac mansuetudinem traduxerunt. Tum res communem vtilitatem continentes, quas publicas appellamus, tum conuenticula hominum,*
quæ

pe qui iam ante HOBBSIVM genesin ciuitatum ab hoc fonte deduxerunt.

§. XI. Verum hæc quidem probabiliter dicuntur, sed legitime non probantur. (1) Origines rerum ad *res facti & historiam* simul spectant, adeoque exinde primario origo ciuitatum fuisse petenda.

§. XII.

quæ postea ciuitates nominatæ sunt, tum domicilia coniuncta, quas vrbes dicimus, inuento diuino & humano iure, menibus sepeferunt. Atque inter hanc vitam perpolitam humanitate & immanem illam nihil tam interest, quam ius atque vis &c. IDEM lib. 1. de offic. c. 12. clarius mentem suam exprimit dicendo: Cum tanta vis iustitiæ sit, vt ea etiam latronum opes firmet atque augeat, quantum eius vim inter leges & iudicia & instituta reip. fore putamus? Mibi quidem nos apud Medos solum, vt ait Herodotus, sed etiam apud maiores nostros iustitiæ fruendæ causâ videntur olim bene morati reges constituti. Nam cum premeretur inops multitudo ab iis, qui maiores opes habebant ad unum aliquem confugiebant, virtute præstantem: qui cum prohiberet iniuria tenuiores, æquitate constituenda summos cum infimis pari iure retinebat &c. conf. SENECA epist. 90.

(2) Omnia, quæ adducta sunt, argumenta eo tendunt, etiam absque omni historia satis tuto posse originem rerum publ. inueniri. Verum illæ coniecturæ non sufficient, quamuis sint probabiles. Semper dubium remanet, vtrum ea occasione primitus homines vli fuerint, ad societates ciuiles ineundas, annon alia possit demonstrati origo? Aliud enim est asserere, potuisse homines hac occasione in societates ciuiles abire; & aliud: hoc modo & hac occasione reuera abuisse. Quæ in factis consistunt, aliunde sunt demonstranda, nec ex nudis ratiocinationibus dependent, quas tamen plerique, qui origines ciuitatum indagarunt, fere vnice secuti sunt.

§. XII. Quin quod HOBBSIVS tantum ostendat, *utile* singulis hominibus fuisse, vt ob mutuum metum in ciuitates coierint: (m) quod autem *utile* est, non semper præbet primam originem. Neque, quod HOVTVYN vult, ex dictamine rationis homines vitam ciuilem amplexos esse, (n) factis

11) Miror, tam prolixè PVFENDORFFIVM argumentis Hobbetianis operam dedisse. Vult hic, homines propter interesse priuatum in societatem ciuilem abiisse, quia sine hac se viderunt omnino esse miserrimos. Sed quid, si quis opponat HOBBSIO, inde tantum probari, homines bene facere, vt e statu naturali in ciuilem migrent, non vero necessario propterea migrasse, potuisse alio modo necessitatibus consuli, cum, vt Dn. HERTIVS in *elem. prud. ciu. p. 1. sect. 1.* ostendit, adhuc dentur gentes inter se quidem sociatæ, sed absque imperio ciuili. Cum itaque homines tam barbære antiquitus vixisse dicantur, quis crediderit, eos mox tam sana admisisse consilia, vt propter securitatem se vnus vellent submittere imperio. Quin si homines tam corrupti fuerint, vti statuunt, vix probabile est, statim eos per pactum aliquod se consociasse, vt imperium vnus agnoscerent, quamuis id non negem, potuisse plures se sociare, sed absque imperio.

12) Argumenta ADRIANI HOVTVYNI sunt magis *comparatiua*, h. e. ostendunt, salubriores generi humano fuisse ciuitates propter pacem, quam status naturalis durationem & continuationem. Et si per modum hypotheseos concederemus, ius naturæ postulare, vt propter ruptam pacem in statu naturali homines abeant in ciuitates, ad pacem restituendam, non tamen inde fluit, homines statim hoc dictamen admisisse, & inde ex naturali ratione sponte & quasi ex condicito in ciuitatem coaluisse, adeoque inde primam ciuitatum originem

tis constat, cum non probabile sit, vt hi, qui in statu naturali tam impie vixere, & pacem omnem, ex eius sententia, repudiarunt, tam facile & quasi derepente iterum consentire potuerint, ad pacis culturam & obseruantiam iuris naturalis.

§. XIII. Præterea si *mutuus metus* aduersus vim iniustam causa & origo ciuitatum esset, non impii, sed pii primum in ciuitates coaluissent, qui plus ab impiis metue-
re debebant. (n) Iam vero, teste scri-
ptura

ginem esse repetendum. Quin cum tot diuersæ hominum voluntates sint, cum omnes æquales in statu naturali, & singuli proprio vsu fuerint iudicio, quid sibi conduceret, cum singuli abrepti dicantur suis affectibus, *libidine, auaritia, ambitione*, id quod omnes huic hypothesi addicti fatentur, quas sibi concipere potest tantam consensionem & harmoniam vel inter centum modo, vt sponte & ex proposito ciuitatem condiderint? aut itaque falsum est, statum naturalem fuisse perpetuum bellum omnium contra omnes, quis enim in statu turbido & bellicoso tot inter se conglutinabit homines? aut origo aliunde petenda.

n) Facilius adhuc conspirant improbi, quatenus ad improbitatem suam exercendam aliorum opem necessariam esse vident quod exemplis, tot gentium atrocitatum perspicuum est. Inprimis conspirant contra pios, quibus danimum inferre satagunt, ex odio, quo ipsos quotidie persequuntur. Odium quoque mutuum regnat inter improbos, sed experientia & recens & antiquorum temporum ostendit, sæpe & plerumque odia inter proteruos homines ad tempus deponi, vt coniunctis viribus possint pios, vel quos pro talibus habent, opprimere. Facilius impium impius tolerat, quam
pium,

tura sacra, *Cainitæ* improbi primi ciuitatum conditores fuerunt.

§. XIV. Examinanda nunc superest eorum sententia, qui originem imperiorum *violentiæ* adscribunt, (o) adeoque vim & libidinem imperandi causam ciuitatum diffisse volunt.

§. XV.

pium, cum similis simili gaudeat; sed pii mores ab impiorum moribus sunt diuersissimi, imo eis plane intolerabiles, *Sap. II. 15.* inde odium piorum. Iam itaque pii semper quæuis mala metuere debent ab impiis, vti hoc insectandi studium describit *SALOMO Proo. I, 11. seqq.* conf. *Sap. II, 19. seqq.* adeoque si metus ob vim iniustam causa instituendarum ciuitatum esset, origo earum apud Patriarchas esset quærenda, quod tamen contra veritatem historiæ est. Patriarchas simplicem coluisse vitam constat: degebant in casis, & tuguriolis, rei pecuariæ & agriculturæ operam dantes, optimum vero prasidium contra reprobos quærebant in fiducia in Deum, quæ eos longe securiores præstabat, quam si vnice fiduciam potuissent in pacta & confederationes humanas. *Prouerb. III, 23. seqq.* Dn. THOMAS, de *homin. propriis*, §. 17.

- o) Huius sententiæ patronus primarius est *BODINUS* *tr. de republ.* vbi passim hoc inculcat, vid. *Lib. 1. c. 6. p. m. 72.* & *lib. 2. c. 2. p. m. 296.* & *c. 3. p. 306.* & *lib. 4. c. 1. p. 579.* Supponit vnus dominatu plures fuisse sub iugum redactos, idque probat ex historia sacra. Sed a pluribus propterea refutatur, imprimis a *BESOLD. Op. polit. l. 1. p. 50. §. 10.* *ARNISAEO 1. de republ. c. 9.* *PICCARTO ad pol. Arist. lib. 3. c. 15.* Eandem tamen defendit sententiam *CHRISTOPH. FORSTNERVS ad Tacit. lib. 3. annal. p. m. 285.* & ill. Dn. THOMAS *cit. l.*

p) Si

§. XV. Sane si literas euoluimus sacras, hæc sententia satis cohærere videtur. Primo enim hoc certum est, Cainum (p) fratricidio adhuc recentem condidisse primam ciuitatem, quem nulla alia causa ad hoc compulisse videtur, quam odium erga pios & dominandi libido.

§. XVI. Fit præterea *Gigantum* (q) mentio in sacris litteris, *Gen. VI, 4.* quos *tyrannos,*

p) Si Caini mores conferamus cum fratris Abelis, sane genuinum exemplar tyranni & hominis mansueti deprehendimus. Cain dicitur fuisse *agricola*, ex quo vitæ genere forsan eius auaritia ostendi posset. Deinde *ambitio, ira, & fastus* eius ingens statim ex fratricidio elucescit. Neque enim ferre poterat fratrem, quem iustiorum se videbat, id vero non aliunde, quam ex summa ambitione prouenire poterat. Inde perpetuum odium in probos. Ex odio oriuntur duo vitia (1) *noceendi studium*, quod sese exseruit in fratricidio: (2) *dissidentia*, quam clare testatus est, asserendo se in futurum vagum esse debere in mundo, & cuiuslibet interneconi obnoxium. Ex hac duplici causa, cui libido imperandi accessit, condidisse ciuitatem legitur, quæ vtut ab initio rudis esset, varia tamen in tam longæua hominum vita cepit incrementa, maxime cum tyrannus hiece suos ad latrocinia excursionsque faciendas instituisset. Nam *IOSEPH. lib. 1. antiqu. c. 4.* disertè ait: *Ad luxuriam quoque & latrocinium suos familiares inuitans, quorum doctor in scelestis studiis erat.*

q) Mentio in sacris *cit. l.* iniicitur de certo genere hominum, qui *הנפלים* vocantur, quam vocem varie explicare solent critici. Interim in eo conueniunt plerique, quod nefarium hoc genus latrocinia passim egerit, vid. *OSIAND. in Bibl. fol. 10. PRUCKN.*

nos, oppressores, grassatores, latrones fuisse, eruditi obseruant. Quin itaque hi oppressores hos, quos suis latrociniiis oppresserant, sub suum iugum & imperium redegerint, valde probabile est.

§. XVII. Post diluuium MOSES, multipli-

I. vindic. Bibl. f. 6. CHRISTIAN. SCOTAN. bibl. hist. sacr. de prima mundi atat. f. 91. seqq. Quod admodum probabile est, licet Moses horum mores non plene expresserit, quia constat, eum non omnia quoad omnes circumstantias ab initio referre, sed cuiusque rei potissimo saltem & summa attingere capita & origines. Interim generaliter satis horum Nephilæorum mores descripsit *cit. l.* ostendens, (α) eos fuisse fortes, potentes (β) viros magni nominis. Vtrumque prædicatum mores eorum egregie exprimit, qui aliis imperare & sibi autoritatem inter omnes conciliare volunt. Non inepte CLERICVS *comment. in Pentateuch.* hac paraphrasi rem explicat: *Ab iis temporibus latrocinia in terris a Cainitis exercebantur, qualibus latrones, quos Nephilæos Hebræi vocant, infestam fecerunt Arabiam. Horum vitæ exemplar secuti sunt, qui Enoïdis ex Cainitidibus nati, sibi que insigni fortitudine famam ingentem pepererunt.* In antecedentibus autem illa declarat, quæ ad §. præced. iam dicta sunt. Et sane horrendissima eo tempore fuisse vitia, vel subsecuta a Deo pœna ostendit, qua totum genus humanum deleuit; quia enim talia perpetrabant latrocinia & facinora, quibus totum humani generis vinculum rumpebatur, nefandum illud genus humanum e medio tollere voluit, quod spiritum pacis intra se admittere amplius nollet, seruato tantum NOACHO iustissimo cum progenie, in quo solo tunc superstes fuisse videtur pietatis veræ cultura.

plicato genere humano, NIMRODIS (r) ficit mentionem, asseritque, quod (I) potens esse cœperit, (II) quod strenuus venator fuerit. Vtrumque prædicatum designat bellicosissimum & violentissimum eius animum, quem

§. XVIII. Cum hisce fere conspirant, quæ eruditi obseruant de vsitatis latrocinii gentium antiquarum in gentes. (s)

Qui

r) Nomen huius potentissimi deriuat CLERICVS in Pentateuch. a voce arabica *maridon*, quod *superbum*, *insolentem*, & *contumacem* denotat, additque: eiusmodi indolis oportet fuisse, qui primus imperium parentum spreuerit, quod antiquissimum est imperii genus, & in alios usurpare instituerit. Hinc & potens fuisse dicitur, tum ad vires corporis designandas, quippe quæ, cum ad venationem, tum ad occupandum Imperium necessariæ fuisse videntur; tum etiam ad insolentiam & intolerabilem ambitionem exprimendam. Probabile itaque est, illum sibi associasse plurimos, qui artem venandi cum ipso exercerent, & eo ferociores in deprædandis aliis fierent. Huc etiam collineat MAENACI-NVS lib. 2. polit. c. 3. inquit: *Nimrodus tanquam venator robustus in sacris introducitur, non quod feras, & bestias, sed homines venatus fuerit, i. e. adhibita vi bellica eos potestati suæ subiecerit. Ne autem alii populi ita subiugarentur, in ciuitatibus se coniunxerunt, ut mutuis viribus Tyrannicæ inuasioni resisterent.*

s) Plura notatu digna collecta sunt in Obseruat. Hall. 6. tom. 7. de latrocinii gentis in gentem. Illustrabo hoc loco BODINI lib. 3. de Rep. cap. 7. p. 512. inquit: *Fuit primum genus hominum rapinis & latrocinii deditissimum, & cui nihil prius esset, quam grassari & occidere, aut imbecilliores premere & occidere, ut verissime Plutarchus cum historia sacra congruenter scri-*

Qui enim se primum coniungere ad latrocinia exercenda, & in vnam ita colluuiem conglutinati sunt, facile ab ipso primario duce opprimi potuere, cuius imperium eo libentius passi sunt, quod duce ad hoc scelus exercendum indigerent.

§. XIX.

scribit. Declarat hoc vterius exemplis Græcorum, aliorumque. Initia vrbis Romæ erant latronum colluies. Non populus sibi quæsiuit regem, sed prædo populum, Hinc ex vero censuit Carneades apud **LACTANTIUM** lib. V. de iustit. c. 16. omnibus populis, qui florent imperio, & Romanis quoque ipsis, si iniusti velint esse, b. e. si aliena restituant, ad causas esse redeundum & in egestate & miseris iacendum. Eadem fuit sententia Cariolani apud **DION. HALICARNASS.** lib. 9. pr. aientis: Si vnusquisque populus partem suam sibi per vim contra ius & fas ereptam, velit repetere ac recipere, nihil erit tam paruum, tam debile, tam egenum, quam resp. Romana. Ex illo latrociniorum studio plures enatæ sunt gentes, cum plures latronum societates conditæ fuerint, ex his tandem ordinatæ resp. publica. Potentiores enim inter de prædatores consultius duxere ad superbiam suam explendam, si ordine quodam idoneo regeretur populus. Inde quoque tot migrationes populorum, qui, teste historia, nullo alio studio has ut plurimum instituisse leguntur, quam latrociniorum causa. Galli Senones exemplo sint, qui nati ad hominum interitum, vrbium stragem videbantur. **FLORVS** lib. 1. cap. 13. n. 4. Neque enim apud plerosque populos infame habitum fuit latrocinari, ceu de Germanis testatur **CAESAR** lib. VI. de bello Gall. c. 23. ibi: latrocinia nullam habent insaniam, que extra fines cuiusque ciuitatis fiunt, atque ea iuuentutis exercenda ac desinatæ minuendæ causâ fieri prædicant, acque

§. XIX. In compendio TACITVS lib. 3. *anmal.* hoc comprobat his verbis: *Postquam excui equalitas, & pro modesta ac pudore ambitio (t) & vis incedebat, prouenere dominationes, multosque apud populos æternum mansere.*

§. XX. Denique si per omnia iueris secula, regnorum præcipuorum ortus & incrementa perlustrans, vim & latrocinia potentia initia fuisse apparebit. (u)

§. XXI.

ubi quis ex principibus in consilio se dixit ducem fore, ut qui sequi velint, profiteantur, consurgunt ii, qui & causam & hominem probant, suumque auxilium pollicentur, atque ab multitudine collaudantur, qui ex iis secuti non sunt, in desertorum ac proditorum numero ducuntur, omniumque rerum iis postea fides abrogatur. De Chaldæis XENOPH. lib. 3. *Cyropæd.* p. m. 74. lit. e. idem refert, ut alios taceam.

t) Ambitio nihil magis appetit, quam imperandi occasionem. Themistocles ex insana superbia se ad imperandum natum prædicabat. vid. *PLUTARCH. in Themistocle.* Iason suam vicem deplorabat, quod non regnaret. Cæsaris dictum fuit: *Si violandum est ius, imperii gratia violandum: aliis rebus pietatem colas.* Unde tot prælia & bella, quam ex libidine imperandi nata leguntur? Neque aliunde bellorum ciuiliu in republica Romana causam quærere licet.

u) Ita iudicat FORSTNERVS ad Tacit. cit. l. p. 285. ubi hoc per multa demonstrat exempla, ex quo sequentia illustrationis ergo huc transferre lubet: *Primus in orbe dominantium Nembrotus fortis coram Domino venator vi ignotam ante illa tempora mortalibus dominationem introduxit, ut minime inficete ipsum Politicorum patrem vocet Laurentius Pignorius V. Cl. in commentario de seruorum ministeriis. Secuti Ninus & Semiramis*

§. XXI. Illud quoque ex historia sacra notandum, ipsos Abrahami posteros in via Dei ambulantes imperium nullum affectasse, & peregrinos in aliis terris fuisse. Sed

Esau

mis armis imperium propagauerunt. Ab Assyriis ad Persas Cyrus ano ereptum imperium baud sane iusto titulo transfudit. Et Alexander magnus petiti bello orbis terrarum quam causam habuit, nisi immensam dominandi libidinem? Quid de ceteris interim hinc inde, quorum aliquod in historia nomen est, regnis aut rebus publicis dicam? De Atheniensibus Thucydides scribit (lib. 1.) libere professos, non se alias actorum suorum defensiones querere, quam quod sciant semper moris fuisse, inferiorem a superiore premi, & neminem unquam tantam equitatem fecisse, ut eius causam occasionem extendendi imperii e manibus dimiserit. Iterum affirmarunt, Deos sese cunctum leges colere, in ceteris viuere omnium mortalium ingenio; ut quibus preualent, imperio premant: eam legem neque se primos tulisse, neque lata primos usos esse: sed iam ante omnium populorum usu comprobata accepisse. (Thucyd. 5.) Lysandrum dicere solitum referunt, veritatem quidem mendacio meliorem esse, sed utriusque tamen pretium usu definiri; ideoque pueros quidem talis, viros autem iureiurando ludere. Et Agesilaus dixisse fertur, iustum esse quodcumque Sparta profefset. Hinc illud Euripidis in Androm.

Ἐσοίκοι Σπάρτην δόλιξ βέλεσθήσια,

Habitatores Sparta dolosus senatus.

Menno Thessalus ad ea, que vellet, efficienda, viam maxime compendiariam arbitratur peierare, mentiri, fallere. Simpliciter & candorem pro stupore habebat. Periueros, iniustos, sui similes, ut iisdem artibus nuntios, verebatur: iustos bonosque contemnebat. (Xenoph. 2. de exped. Cyr.) Thessalorum perfidia prouerbio notata est, ut ex Suida obseruat libro secundo de iuramento cap. 14.

Tho-

Thomas Dempsterus. Iam si de Romanis ferenda sententia est, nihil apertius est, quam si iustitiam illi curassent, etiam ubi illa utilitate carebat, lupercal mansuram illam quæ tantopere celebrata est, æternam urbem. C. Cæsar apud Dionem Cassium (lib. 38. hist.) testatur, Romanos in eam magnitudinem, qua illa tempestate erat, ædificasse se urbem suam, fortunas suas tanquam alienam periculis obiectando, alias tanquam suas usurpando. Et M. Tullius (3. de Republ.) gloriatur, populum Romanum sociis defendendis ad summum potentæ cacumen enisum; quibus interdum commodi sui causâ quam fœderis auxilia ferebant, eaque lente & tarde, ut aut se suaque dederent, (quod Campani bello Samnitico coacti fecerunt) aut si potentes essent, cladibus attererentur. Socios prompte recipiebant eos, quorum situs ad res novas & motus opportunus erat; & quosdam non tam ob supplicum preces, quam quod occasio offerebatur laceßendi & inuadendi alios, in quos causæ belli quærebantur, quorumque nullæ alias in se iniuriæ extarent. Postquam armis sociorum suam auxere potentiam, tandem ipsos socios, qui tum demum sero nimis seruitutem, in quam lapsi erant, animaduertentur, non ut fœdere iunctos, sed ut dedititios tractare ceperunt. Idem quoque de Romanis Galsacus tulit iudicium, dum eos vocat raptores orbis, quos non oriens, non occidens satiauerit. TACIT. in vit. Agric. cap. 30. IOANNES PRÆINSHEIMIVS in not. ad Florum lib. 1. in f. idem confirmat, aiens: Vim & iniuriam plerorumque fere dixerim magnorum imperiorum originem esse, videbunt rem ex vero æstimantes, ut ridicule facere videantur, qui ab aliis maiorum suorum acquisita, ab aliis iterum perditâ, longo post intervallo quasi iure repetunt. Nonnulla quidem ex post facto iustissimo acquisita titulo, quod negari nequit; sed ad primam originem illustrandam hæc multum conferre possunt. CONF. HERTIVS p. 1. sect. 3. §. 4. in elem. prud. civil. ubi multis exemplis hæc tenus dicta illustrat.

Eſau (x) impius, Caino & Nimrodo quoad mores ſimilis, mox condidit ſibi regnum, Gen. XXXVI. & Choræos proſtigauit, Deut. II. 12.

§. XXII. Ex quibus omnibus denique concludo, (I.) imperia ab initio non fuiſſe conſtituta ex bono conſilio, ſed vt vel eo tutius faci-

x) Fuit Eſauus conditor Idumæorum. Nam antequam frater Iacobus ex Meſopotamia rediret, montem Sehir, ſeu montanum illum tractum occupauit, cui poſtea *Idumæi* nomen inditum eſt, expulſis veteribus colonis. Eſt hic alter ſtrenuus Venator, ſimilis Nimrodo moribus, vnde dicitur *Venator & agreſtis*. Gen. XXV, 27. Pulere obſeruat *CLERICVS in comm. ad cit. l.* hoc tum ad *viuendi conſuetudinem*, tum ad *mores eius* referendum eſſe. Nam pergit, *venationis ſtudioſus Eſauus multum per agros errabat, & eo genere vitæ agreſtiores mores, vt fit, contraxit.* Et quem admodum *FLORVS lib. II. c. 17.* de Viriato dicit; quod ex venatore latro, ex latrone ſubito dux atque imperator factus fuerit, ſic & Eſauus iisdem artibus Idumæam, expulſis veteribus incolis, condidit. At ſtatim additur, Iacobum fuiſſe *mitem & manſuetum*, quæ predicata ſunt oppoſita *agreſti vitæ* Eſau. Pertinent huc verba *PHILONIS lib. de pæn. & præm. iniquitatis: Duos contigit filios naſci, alterum ſerum & indomitum, ira & cupiditate plenum, alterum mitem & humanum, virtutis cultorem.* Illuſtrari hoc vltius poteſt ex *Gen. XXVII, 40.* vbi Iacobus Pater de Eſau imperio vaticinium edit, ſed addit: *de gladio tuo viues, h. e. non te opima tellus aut commercia ditabunt, ſed vi & armis ex finitimis gentibus ſpolia & prædam conceruabis.* Et hanc ſemper fuiſſe indolem Idumæorum oſtendit elegantiffime Belgii ſidus IOANNES CLERICVS ad *cit. l.*

y) Si

cinorosi latrocinia exercere, vel libidini suæ imperandi satisfacere possent. (y)

§. XXIII. (II.) Originem imperiorum deberi impiis & eiusmodi hominibus, qui magis ab initio nocuerunt generi humano per suas respublicas, quam profuere. (z)
Certe piis adscribi origo imperiorum nequit. (a)

§. XXIV.

y) Si quis virgeat hoc tantum quorundam regnorum demonstrare originem, non omnium: parata est responsio, (I.) quaestionem esse de *prima origine civitatum*, licet non negauerim, alias respublicas postea potuisse aliter constitui, quamvis excepta Theocratia Iudaica, forsitan de eo dubitari possit. (2.) Vt ut non semper *aperta vis* possit doceri, semper tamen circa *origines* quaestio esset examinanda, utrum is, qui sibi imperium in alios asseruit, hoc fecerit ex malo consilio, an vero ut aliis prodesset, an denique ut suæ satisfaceret libidini? Et illi ipsi, qui se patriam a tyrannide liberaturos dixere, turbas non *publici boni & religionis* causa mouerunt, sed ex mera imperandi libidine, cuius rei optimum præbuit exemplum CROMWELLVS.

z) Ostendunt illud tres illi in Scripturis S. famosi venatores & agrestes homines CAIN, NIMROD, & ESAV, vnde tot noua regna sua cepere auspicia. Ostendi iam, prima regna magis fuisse constituta, ut eo tutius possent homines in vnam colluuiem conglutinati *latrocinia* exercere, & aliis obesse. Hic mos diutius gentilibus antiquis adhæsit, vnde tot postea bella sunt orta, quæ nisi magna gentium inter se fuere latrocinia, licet semper aliquo iuris prætextu præfulgeant.

a) Non quidem respuere respublicas, cum Patriarchæ fuerunt *aduenæ*, & *πάροικοι* in aliorum regionibus:

§. XXIV. (III.) Ab initio quidem res publicas fuisse *rudes & inordinatas*, neque adeo amplas, suo tamen constitisse imperio: sed successu temporis per nouas prae-
das accepisse incrementa. (b)

§. XXV. (IV.) Semel introductis rebus publicis paulisper declinasse quasdam, sed paucas, ab antiqua illa & vsitata latro-
coniorum licentia, postquam nimirum re-
ges verum Deum colere coeperunt. Et
huc forsan pertinuisse videtur Rex Slem
(c) Abrahami tempore regnans, singulari
no-

sed quam in alios imperium ambierunt, vii quidem
Eliaus fecisse legitur.

- b) Huius rei passim quoque occurrunt vestigia in S. li-
teris. Apparet hoc ex *Gen. X.* vbi plures reges di-
cuntur fuisse *vestigales* Regi Elimadis, potentissimi in
Asia, a quo etiam rursus devicti. Equidem volunt,
regnum Babylonicum a Nimrodo esse conditum & flo-
ruisse diutius, eique fuisse plerosque alios populos ob-
noxios: sed his contradixit CLAR CLERICVS ad
Pent. in Gen. c. X, 10. Neque enim aliter fieri po-
tuit, quin postquam respublicae plurimae semel essent
introductae, hae ipsae postmodum in praedam potentio-
ribus cederent, ex quo tandem potentissima & diffu-
sissima imperia sunt orta. Mala parta eodem fato pa-
riore, quo acquisita erant
- c) Aliqui hunc totum SEMVVM fuisse suspicantur, sed
absque fundamento. Vnde eius regni initia sint peten-
da, non constat. Neque adeo dici potest, alia eius
fuisse initia, quam adiacentium regnorum. Adeoque
si vel maxime ab initio & huius regnum non adeo
bono consilio conditum fuit, postquam tamen derivatum
in posteros, & in ipsum MELCHISEDECHVM ef-
fist

nomine, a *iustitia* desumpto, notabilis, quia hac omnibus aliis præiuisse legitur regibus. Simile quid videtur deprehendi in Rege Abimelecho, de quo *Genes. XX.*

§. XXVI. (V.) Fuisse præter regna & alias societates, quæ reipublicæ speciem non habent, sed tamen defensionem quandam mutuam in se continere videntur. Atque huc pertinet Abrahami (d) fœdus cum Mamre & fratribus eius initum, de quo *Gen. XIV, 13.*

CAP.

fer, & hic verum Deum timeret, regnum suum optimis illum regnasse rationibus, facile iudicari potest. Qualis enim rex, tales populi & subditi. Fuisse hunc Chananæum, suspicatur CLERICVS ad *Gen. XIV, 19.* cum inter medios Chananæos situm regnum eius fuerit. Neque adeo improbabile est, medios inter Chananæos adhuc superfuisse iustos quosdam. Et quia inter reliquos populos iustitia tam rara erat, ipsi nomen *κτὶ ἐξοχῆς* inditum, quod *rex iustitiæ* dictus fuerit. Imo & ciuitas SALEM pacem denotat, quod rursus indicium præbet, huic præ aliis populis hoc prædicatum tunc competisse: cum enim nulli bellum inferret, ipsa etiam a nullis armis petebatur, vt iudicat CLERICVS *cit. l.* Idem de Numa Pompilio refert FLOREVS *lib. 1. c. 2.* in fine his verbis: *Vt quod vi & iniuria occupauerat imperium (Romulus), religione atque iustitia gubernaret.* Facile enim adducor, vt credam, semel introducta regna & imperia maiori iustitiæ cultura fuisse administrata, quam quidem occupata erant, cum etiam illa, quæ a malo inchoata sunt principio, successus meliores habere possint.

d) Abrahamum regem non fuisse, constat ex eo, quod semper aduena vel peregrinus dicatur. Neque tamen